§ 96
Diarienr: SK-2026/00614

Yttrande över remiss av betänkandet En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50), U2026/01497

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom nedanstående remissyttrande av betänkandet *En ny speciallärarutbildning,* (SOU 2026:50).

Reservation:
Izabel Riedl (M), Anders Norqvist (L) och Jennie Östman (KD) till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Betänkandet *En ny speciallärarutbildning* (SOU 2026:50) presenterar ett reformförslag som främjar en mer flexibel undervisningsnära speciallärarutbildning. Utbildningen ska delas in efter skolformer och stadier i stället för ämnen eller diagnoser, med krav på lärar- eller förskollärarlegitimation som omfattar den skolform som specialiseringen avser.

Fokus flyttas närmare klassrummet och lärarlagen. Utbildningen betonar didaktik och kognitionsvetenskap, men kommer även omfatta pedagogiska utredningar, elevhälsoarbete och kollegial handledning samt fördjupad kompetens inom språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling och intellektuell funktionsnedsättning och NPF.

Den formella uppdelningen mellan speciallärare och specialpedagoger avvecklas successivt och ersätts av en gemensam examen. Redan yrkesverksamma speciallärare behåller sin behörighet och Skolverket ges i uppdrag att erbjuda kompletteringsutbildningar för verksamma specialpedagoger. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2029 och tillämpas på utbildningar som startar hösten 2029.

Umeå kommuns remissvar fokuserar särskilt på gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområden.

Yttrande

Umeå kommun, Gymnasie- och utbildningsnämnden ställer sig i huvudsak positiv till utredningens ambition att stärka den specialpedagogiska kompetensen i skolväsendet och säkerställa att elever får tillgång till kvalificerat stöd som främjar kunskapsutveckling och måluppfyllelse. Nämnden delar bedömningen att den undervisningsnära kompetensen bör stärkas, men ser samtidigt risker och behov av förtydliganden kring gymnasieskolans och vuxenutbildningens särskilda förutsättningar. Då utredningen har ett starkt fokus på grundskolan behöver konsekvenserna för dessa verksamheter analyseras ytterligare.

Specialpedagogisk kompetens behöver omfatta både elevnära stödinsatser och skolutvecklande uppdrag för att möta skolans behov. Det finns en risk med förslaget att det strategiska och förebyggande perspektivet försvagas om kompetensen alltför ensidigt koncentreras till undervisningsnära uppgifter. Erfarenheter visar att framgångsrikt stödarbete kräver insatser på flera nivåer. Gymnasieskolan möter elevgrupper med komplexa behov, där svårigheterna ofta handlar om stress, problematisk frånvaro, psykisk ohälsa och hinder att fullfölja utbildningen snarare än enbart ämnesspecifika svårigheter. Det saknas ett tydligt resonemang i utredningen kring vilken kompetens som krävs för att stödja elevers närvaro, motivation och studieförmåga.

Den åldersstadieindelning som presenteras i betänkandet bör i högre grad anpassas till utbildningsformernas olika förutsättningar. I nuvarande indelning återfinns högstadiet, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning inom samma grupp, trots att verksamheterna skiljer sig åt i flera avseenden. Indelningen bör därför ses över. En möjlig lösning är att kommunal vuxenutbildning utgör en egen kategori, alternativt att den grupperas tillsammans med gymnasieskolan, eftersom utbildningarna i stor utsträckning omfattar samma kurser och ämnesinnehåll.

Kommunal vuxenutbildning skiljer sig från övriga skolformer genom en stor variation i studerandes ålder, utbildningsbakgrund och studiemål. Det är positivt att utredningen uppmärksammar behovet av

specialpedagogisk kompetens inom vuxenutbildningen, men det saknas en fördjupad analys av konsekvenserna för komvux på grundläggande och gymnasial nivå, sfi, anpassad utbildning för vuxna samt möjligheterna att rekrytera specialiserad kompetens. Statens ansvar att säkerställa denna tillgång behöver förtydligas.

Nämnden är tveksam till om den föreslagna speciallärarutbildningen fullt ut kommer möta framtidens kompetensbehov. Särskilt angeläget är att säkerställa att utbildningens bredare inriktning inte sker på bekostnad av den fördjupning som dagens specialpedagogutbildning ger, inte minst när examensarbetet föreslås tas bort.

Mot bakgrund av det stora rekryteringsbehovet av speciallärare och specialpedagoger fram till 2038 bör det, innan beslut fattas, tydliggöras hur utbildningskapaciteten ska byggas ut, hur övergången för befintliga specialpedagoger ska hanteras, vilka ekonomiska konsekvenser som följer för huvudmännen samt vilka statliga stödinsatser som planeras. Övergångsregler och kompletterande utbildningsvägar behöver säkerställas och ges en långsiktigt hållbar finansiering för att inte ytterligare förvärra kompetensbristen.

Beslutsunderlag

Bilaga: SOU 2026 50 En ny speciallärarutbildning

Beredningsansvarig

Cathrin Backman Löfgren, utbildningsstrateg

Yrkanden

Socialdemokraterna och Miljöpartiet för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Moderaterna för yttrande enligt nedan:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positivt till utredningens förslag om en ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50).

Nämnden välkomnar att tyngdpunkten flyttas närmare klassrummet, vilket skapar bättre förutsättningar för tidiga, didaktiska och undervisningsnära stödinsatser direkt i den dagliga verksamheten.

Nämnden tillstyrker att den tidigare uppdelningen mellan speciallärare och specialpedagoger avvecklas till förmån för en sammanhållen speciallärarutbildning som delas in efter skolformer och stadier. Detta skapar en tydligare yrkesroll och säkerställer att den specialpedagogiska kompetensen används till konkret och undervisningsnära arbete med eleverna i klassrummet, i stället för administrativ handledning. Utifrån nämndens ansvarsområden vill nämnden särskilt understryka vikten av att den inriktning som avser gymnasieskolan och vuxenutbildningen säkerställer didaktik och metodik anpassad för äldre elever och vuxenstuderande. Att verksamma behåller sin behörighet och att Skolverket föreslås erbjuda kompletteringsutbildningar inför ikraftträdandet 2029 tryggar dessutom kontinuiteten under övergången.

Sammanfattningsvis tillstyrker nämnden utredningens förslag och bedömer att en mer flexibel, undervisningsnära och skolformsindelad speciallärarutbildning är ett avgörande steg för att stärka kunskapsresultaten och likvärdigheten.

Liberalerna och Kristdemokraterna för bifall till Moderaternas yrkande.

Propositionsordning
Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag mot Moderaternas förslag till yttrande och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation:
Izabel Riedl (M), Anders Norqvist (L) och Jennie Östman (KD) till förmån för egna yrkanden.

Beslutet ska skickas till

u.remissvar@regeringskansliet.se. Ange dnr U2026/01497 och remissinstansens namn i ämnesraden, senast 7 december 2026.

Kopia till ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med dnr KS-2026/00847